

FRAGMENTA IOANNEA

SINOLOGICA

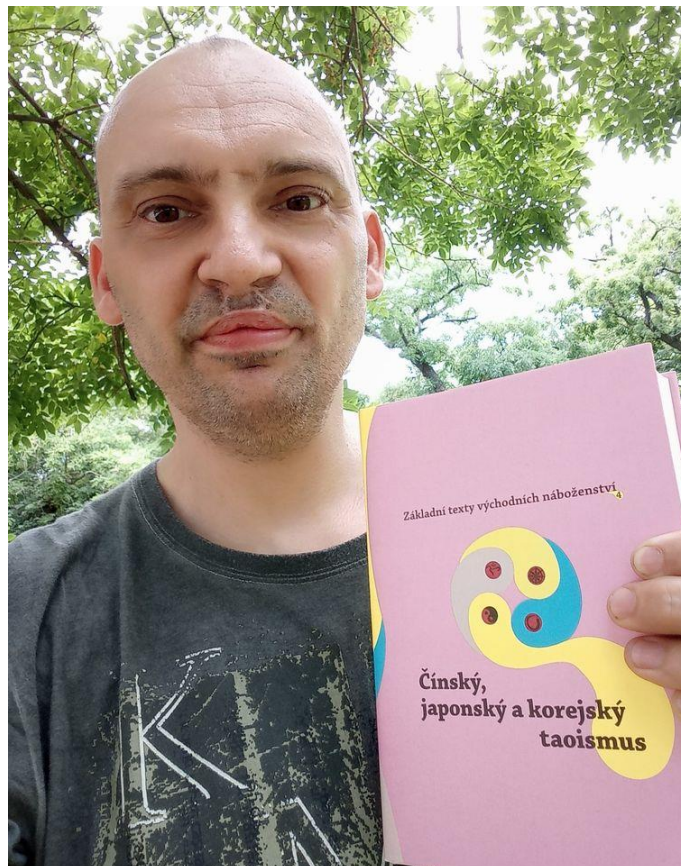
**„Čínský, japonský a korejský taoismus“:
krátké seznámení s pozoruhodnou publikací**

**"Chinese, Japanese and Korean Taoism":
a brief introduction to a remarkable publication**

Rostislav FELLNER

Centre for Ecological Research and Education
Vinařice 48, 267 01 p. Králův Dvůr, Czech Republic

e-mail: poustevna.bacin@gmail.com

Obr. 1 „Čínský, japonský a korejský taoismus“ a jeho spolueditor Jan Beran (<https://www.facebook.com/jan.beran.779>).

Fig. 1 "Chinese, Japanese and Korean Taoism" and his co-editor Jan Beran (<https://www.facebook.com/jan.beran.779>).

Fellner R. (2021): „Čínský, japonský a korejský taoismus“: krátké seznámení s pozoruhodnou publikací. – *Fragm. Ioann. Collecta* 30: 19-22.

Je představena antologie textů „Čínský, japonský a korejský taoismus“, připravená pod redakcí Oldřicha Krále († 21.6.2018) a Jana Berana, publikace, se kterou stojí za to se blíže seznámit.

Klíčová slova: „*Čínský, japonský a korejský taoismus*“

Fellner R. (2021): "Chinese, Japanese and Korean Taoism a brief introduction to a remarkable publication. – *Fragm. Ioann. Collecta* 30: 19-22.

An anthology of texts "Chinese, Japanese and Korean Taoism", prepared under the editorship of Oldřich Král († 21.6.2018) and Jan Beran, is presented, a publication that is worth getting to know more closely.

Key words: "*Chinese, Japanese and Korean Taoism*"

Na památku RNDr. Jana Slavíka, CSc. († 29.1.2021), docenta Západočeské univerzity v Plzni, člověka velmi vzdělaného v řadě oborů přírodovědných i společenských věd, se kterým jsem posledních více jak 15 let strávil dlouhé hodiny diskusemi nad mnoha otázkami z oblasti čínské historie a filozofie, zejména pak ve vztahu k různým alternativám překladu „Tao te ťingü“, jednoho ze základních děl čínského taoismu.

Mezi knihami uplynulého roku 2020 nelze přehlédnout značně rozsáhlou publikaci antologie textů „Čínský, japonský a korejský taoismus“, představující čtvrtý svazek v ediční řadě Základní texty východních náboženství pražského nakladatelství Argo, publikovanou pod redakcí Oldřicha Krále († 21.6.2018) a jeho spolupracovníka Jana Berana (který po úmrtí docenta Krále nesnadný úkol redigování tohoto rozsáhlého díla dovedl ke zdárnému konci). Uvedený opus přináší úctyhodný soubor původních překladů nejstarších i pozdějších textů bytostně spojených s učením taoismu celkem od patnácti českých překladatelů.

Na počátku stojí svěbytný překlad prvotního taoistického díla „Tao te ťingü“, překládaného jako „Kniha o Cestě a Síle“, díla o 81 kapitolách, jehož autorství je připisované Starému Mistrovi (Lao-c'). Je to překlad výrazný svou poetickou dikcí, akcentující interpretaci tohoto textu dílem jako vzpomínku na „ztracenou neolitickou prostotu a nevinnost“, dílem jako apel na „nemrhání silami“, s častou „metaforou návratu“. Oldřich Král tu navazuje na své již dříve publikované překlady Tao te ťingü (1971, 2010), ale překvapivě opouští podobu textu zformovanou do segmentů, jež běžně evokují poezii. Namísto toho předkládá 81 prozaických promluv, které mají dát „plnější průchod synergii původního pohybu myšlenky“. Pokus, který se zdá být docela úspěšný.

Následují tzv. proto-taoistické texty, které na svět přivedly převážně archeologické vykopávky z konce dvacátého století. Především jde o text „Nejvyšší Jedno dává vznik vodě“ [nikoliv „Nevyšší Jedno“, jak je nejspíše díky přehlédnutí korektora na s. 39 chybně uvedeno], chápaný jako pozoruhodný kosmologický výklad světa, a dále pak dva z nově objevených textů řazených mezi „Čchuské bambusové rukopisy ze sbírky Šanghajského muzea“ překládané jako „Trvání“ a „Věci povstávají do tvaru“. Všechny tři uvedené texty jsou záslužným překladatelským počinem Kateřiny Gajdošové, která je traktuje jako výrazné přiblížení se počátkům filozofie, jak je známe ze zlomků předsókratovských myslitelů.

Dále je představena komentářová tradice „Tao te t'ingu“, zastoupená jmény nejstaršího známého komentátora Chan Feje, představitele staročínského legismu, Wang Piho, význačného editora „Tao te t'ingu“ a údajného zakladatele „neotaoismu“, dále komentářem označovaným názvem „Siang-er“, spojovaného již s počátky první známé taoistické sekty „Cesty nebeských mistrů“, a rovněž i pozdějšími ohlasy na „Tao te t'ing“ v Koreji 17. a 18. století (v překladu Lukáše Zádrapy, Dušana Vávry, Jakuba Otčenáška a Vladimíra Glomba).

Druhým základním kamenem taoismu je bezpochyby „Mistr Čuang“, nejrozsáhlejší dílo filozofického taoismu čínského starověku. Oldřichem Králem přeložené „Vnitřní kapitoly“ by měly představovat to nejautentičtější jádro autorovy promluvy, pro něž byla podle Krále příznačná „hříčka a oxymóron, ironie a parodie, groteska, nonsens, sarkasmus“. Následuje opět nahlédnutí do komentářové tradice, v případě „Mistra Čuanga“ do tradice, která je tu zastoupena jak ranými jmény jako byl jeho známý editor Kuo Siang (překlad Jan Beran), tak i pozdějšími komentátory jako byli Čcheng Süan-jing, Lin Si-ji či Wang Fu-č', kteří představují příklady různých komentářových tradic a myšlenkových škol (překlad David Machek).

Po boku Starého Mistra a Mistra Čuanga pak stojí původní překlad Mistra Lie, respektive pěti kapitol z jeho díla přijatého do taoistického kánonu pod názvem „Nejzáslušnější opravdová kanonická kniha prázdnoty“, přeložených a krátce komentovaných Janem Beranem. (Nutno podotknout, že jeho komentovaný překlad celé knihy Lie-c' vyšel pod názvem „Mistr, který létal na větru“ již na samém konci roku 2019 v nakladatelství Academia.)

Na taoistickou tradici neodmyslitelně navazují praktiky vnitřní kultivace a dalších mentálních cvičení obsažených ve sbírce „Mistr Kuan“, představené zde čtyřmi kapitolami tzv. technik nitra v překladu Kateřiny Gajdošové a Václava Valtra, přístupy čínské medicíny ilustrované spisem známým pod názvem „Vnitřní kanonická kniha Žlutého císaře“, jehož část pro antologii přeložil Vlastimil Dobečka, nebo tzv. učení Žlutého císaře a Starého Mistra (označované jako „Chuang – Lao“) představené výběrem ze „Čtyřech kanonických knih Žlutého císaře“, objevených teprve v roce 1973 v chanské hrobce v Ma-wang-tuej, v překladu Jana Berana.

Z tradice náboženského taoismu, zaměřeného převážně na kultivaci energie „čchi“, příbězích o nesmrtelných a tzv. vnější alchymii, jsou dále představeny ukázky z Ke Chungova díla „Mistr objímající prostotu“ v překladu Jakuba Otčenáška a Markéty Tiché, ze „Životopisů nesmrtelných“ v překladu Jana Berana, a z dokumentu taoistické sekty Škola nebeských mistrů známého pod názvem „Vnitřní objasnění Tří nebes“ v překladu Jakuba Otčenáška.

Vlivy taoistické tradice v Koreji a Japonsku ilustrují ukázky z korejských „Letopisů Kogurjō“ a „Letopisů Silla“ v překladu Miriam Löwensteinové, a z japonské „Rukověti podstaty lékařství“, spisu řazeného do oblasti sexuální alchymie, v překladu Dity Sálové.

Do oblasti tzv. neotaoismu, spojované klasicky se jménem Wang Piho, známého editora a komentátora jím po mnoho následujících století kodifikované verze Tao te t'ingu, spadá série následujících kratších textů: Che Šaoüv „Životopis Wang Piho“ v překladu Jana Berana, ukázka z Wang Piho díla „Struktury skrytých ukazatelů“ a jeho „Komentářů ke Konfuciovým *Sebraným výroky*“ v překladu Dušana Vávry, i jeho „Jednoduché příklady k výkladu *Čouských Proměn*“ v překladu Jana Berana, dále Kuo Siangova „Předmluva k

Čuang-c“ v překladu Davida Machka a Čang Čanova „Předmluva k *Mistru Lie*“ v překladu Jana Berana.

Konečně je tu začleněno i několik ukázek odrazu taoismu v literatuře: z Kan Paových „Pátrání po věcech nadpřirozených“ z období dynastie Ťin (3. století) v překladu Davida Uhra, z Šen Ťi-ťiových a Li Kung-cuových tchangských novel (8. století) v překladu Oldřicha Krále, z literátských zápisků ze 17.-18. století v překladu Lucie Olivové, z korejských příběhů o podivuhodných lidech v překladu Miriam Löwensteinové, a konečně z Cchao Süe-čchinova „Snu v Červeném domě“, asi nejvýznamnějšího čínského románu z období poslední mandžuské dynastie Čching, v překladu Oldřicha Krále.

Jak uvádí spolueditor této publikace Jan Beran, je i tento svazek předznamenán zálibou iniciátora a hlavního editora sbírky Oldřicha Krále ve čtení a vytrvalým ohledem na čtenáře jako partnera v tichém rozhovoru se starými autory. Od počátku byl koncipován jako „čtenářská čítanka“ pro širší čtenářskou obec, nikoliv pouze jako učebnice pro studenty sinologie či zájemce o východoasijské myšlení, která by nepřetržitě poučovala a kategorizovala. Je to kniha, která se dá přečíst jako román od začátku do konce, aniž by nás při tom brzdily rozvleklé historicko-filosofické komentáře a detailní poznámky. Překlady jednotlivých textů, řazených zhruba podle chronologického a vývojového klíče, jsou opatřeny jen úspornými úvody a poznámkovým aparátem, jenž je minimalisticky ukotvují v čase a souvislostech a spoléhají především na čtenáře, že se nechá vtáhnout do děje a bude hledat vlastní porozumění tématům při prvním seznámení často bizarním, ale svým vnitřním smyslem a významem i člověku 21. století překvapivě blízkým. Přitom nejstarší z těch textů mají svůj počátek a původ před stoletími pětadvaceti. Nepochybuji o tom, že kdyby antologii koncipoval někdo jiný, postupoval by jinak a dnes bychom tu s více méně stejným stavivem v podobě jednotlivých překladů od celkem patnácti spoluautorů měli jinou knihu. Podle Krále čítanka logicky cílí na čtenáře, měla by být čtenářem čtena a měla by snést i čtení nahlas, které vždycky odhaluje kostrbatost a nedokonalost textu. Král se čtení nahlas nebál, jak to dokládá už deska k původnímu vydání *Knihy mlčení* pod cenzurovaným názvem *Tao – texty staré Číny* z roku 1971, kde ze staročínských filosofických a básnických děl četly takové herecké osobnosti jako Radovan Lukavský, Jan Werich, Václav Voska a Josef Kemr. Sám pro nakladatelství Triáda přečetl výbor ze svého překladu *Mistra Zhuanga* v roce 2014 (<https://www.facebook.com/jan.beran.779>).